

OMGEVINGSVISIE: KOMPAS VOOR 2030

VERKENNING HOOFDOPGAVEN

Etten-Leur verandert

Hoe ziet Etten-Leur er in 2030 uit? Wat is er veranderd? In een periode van vijftien jaar kan er veel veranderen. In het jaar 2000 was de nieuwe snelweg net open en we moesten nog beginnen aan de plannen voor het centrum. De wijk Schoenmakershoek bestond nog niet, we kenden maar één brede school en we kochten boodschappen voornamelijk in een winkel. Hoe anders ziet Etten-Leur er nu uit. Ondertussen verandert de wereld om ons heen, zijn er nieuwe wensen en ontwikkelingen. De komende vijftien jaar verandert Etten-Leur opnieuw. Nieuwe wensen en ontwikkelingen moeten een plek krijgen. Natuurlijk gaat dat niet vanzelf. Alleen als we daar nu over nadenken, kunnen we dit met inbreng van inwoners, ondernemers en anderen bereiken.

Wat goed is willen we behouden

Inwoners en ondernemers voelen zich verbonden met hun directe omgeving. In deze omgeving komt alles samen. In het algemeen zijn ze zeer positief over hun omgeving. Etten-Leur heeft hen veel te bieden. Ook bezoekers zijn vaak verrast. Onze omgeving kwam met veel zorg tot stand. Woonwijken, winkel- en werklocaties en het buitengebied hebben hun eigen waarden, soms ontstaan vanuit de historie. Ze zorgen voor eigenheid, geborgenheid en verbondenheid. Veranderingen moeten in balans zijn met deze waarden. Hoe houden we wat goed is ook voor de toekomst goed?

De omgevingsvisie vormt het kompas voor 2030

Over enkele jaren zijn gemeenten verplicht om voor het grondgebied een omgevingsvisie vast te stellen. In de omgevingsvisie lees je op hoofdlijnen wat er behouden moet worden, welke ruimte er is voor verandering en hoe ontwikkelingen kunnen worden ingepast. Ook Etten-Leur maakt zo'n omgevingsvisie. Leidraad daarvoor is de 'Toekomstvisie Etten-Leur'. In dit document keken we naar Etten-Leur in 2020 en gaven een doorkijk voor 2030. De omgevingsvisie sluit hierop aan, maar richt zich meer op de kwaliteit en inrichting van de leefomgeving. In de omgevingsvisie kijken we vooruit tot 2030. We bieden geen concrete antwoorden maar geven richting. De omgevingsvisie is ons kompas.

Toekomstvisie: ruimte voor initiatieven uit de samenleving

De afgelopen zestig jaar lag het accent op groei. De gemeente zorgde voor nieuwe woonwijken, werklocaties, wegen en voorzieningen. De komende jaren is er minder groei. De rol van de gemeente verandert. Veranderingen komen steeds meer uit de samenleving. De gebruikers van de ruimte staan centraal. Ze nemen het voortouw en vormen netwerken. De gemeente ondersteunt hen, verbindt en verleidt tot initiatief. De gemeente zorgt er voor dat veranderingen overeenstemmen met een brede maatschappelijke wens en dat voor iedereen een gelijk speelveld geldt. Waar nodig formuleert de gemeente doelen. We willen af van de neiging om alles dicht te regelen. Regels moeten ruimte bieden voor eigen invulling en oplossingen.

Willen we in 2030 nog altijd positief over onze omgeving zijn dan ontkomen we niet aan keuzes. Niet elke verandering is in het algemeen belang van de samenleving.

Negen hoofdpogaven staan centraal

Het afgelopen jaar spraken we over veranderingen met vertegenwoordigers van andere overheden, ondernemers, maatschappelijke organisaties en belangengroepen. We wilden van hen weten hoe we er voor staan, welke trends zij zien en welke opgaven en vraagstukken daaruit voortvloeien.

Daarnaast keken we naar studies. Dit leverde veel informatie op. We hebben deze informatie per thema verwerkt tot een overzicht. De rode draad uit deze informatie levert negen hoofdpogaven op. Ook het rijk en provincie hebben hierover nagedacht. De hoofdpogaven komen overeen met wat zij als opgaven zien.

Opgave 1: zorgen voor een goede balans tussen mens, milieu en economie

Duurzaamheid is de afgelopen jaren nadrukkelijker op de agenda gekomen. De mens heeft natuurlijke systemen verstoord, de effecten worden steeds duidelijker zichtbaar. Deze verstoring gaat nog steeds door. In onze Toekomstvisie pleitten we voor een goede balans tussen mens, milieu en economie (people-planet-profit). De drie pijlers moeten in balans zijn. Keuzes mogen niet ten koste gaan van de andere pijlers. Leg je bijvoorbeeld het accent op economische ontwikkeling dan kan dit leiden tot slechte arbeidsomstandigheden of tot aantasting van het milieu. Andersom kan economisch gewin in het belang zijn voor het welzijn van de mens en behoud van het milieu. Bij elke verandering zoeken we naar een goede balans tussen de pijlers.

Opgave 2: ruimte maken voor schone energie en circulaire economie

We maken bij energieopwekking gebruik van fossiele brandstoffen. Dit gebruik leidt tot CO₂-uitstoot en opwarming van ons klimaat. Mondiaal zijn er afspraken gemaakt om het gebruik van fossiele brandstoffen tot 2050 af te bouwen. Nederland zet in op 80 % minder CO₂-uitstoot in 2050. Dit kan alleen als we gebruik maken van andere bronnen voor energie en het energieverbruik verminderen. Onze energie komt straks van de zon, de wind, de bodem, getijden en biomassa. Gemeenten moeten nadenken hoe om te gaan met de vraag naar ruimte voor nieuwe energiebronnen. We krijgen te maken met nieuwe initiatieven voor energieopwekking, nieuwe voorzieningen voor opslag en nieuwe samenwerkingsverbanden. Nieuwe vormen van energieopwekking worden zichtbaar in het landschap. Om de ambities waar te kunnen maken is een samenhangende vernieuwende visie van alle overheden nodig. Maar ook inwoners, bedrijven en instituties moeten aan de slag. De technische mogelijkheden zijn voorhanden om woningen, panden en productieprocessen energieneutraal te maken. Voor een deel kunnen we dit bereiken door hergebruik. De voorraad grondstoffen raakt uitgeput. We moeten afgedankte goederen opnieuw als grondstof gebruiken, oude panden opknappen en bij nieuwbouw rekening houden met hergebruik: de circulaire economie.

Opgave 3: de samenhang met buurgemeenten verbeteren

Voor een deel speelt het dagelijks leven van onze inwoners zich af buiten de gemeentegrens. Afstand vormt geen belemmering. Onze inwoners werken, winkelen, besteden vrije tijd of volgen onderwijs ook in andere gemeenten. Andersom werken inwoners uit vooral onze buurgemeenten in Etten-Leur, doen hier hun boodschappen, gaan hier naar school, bezoeken horeca, evenementen en andere voorzieningen. Etten-Leur heeft veel te bieden. Bewoners, bezoekers en bedrijven waarderen het gevarieerde aanbod. Willen we deze positie behouden dan moeten we zorgen voor kwaliteit en een goed aanbod.

Nu gemeentegrenzen vervagen wordt onderlinge afstemming tussen gemeenten belangrijker. Alleen dan zijn we in staat om een sterke leefomgeving voor allen te behouden en voor bepaalde opgaven de juiste keuzes te maken (locatie voor nieuwe energiebronnen, nieuwe woon- en werklocaties, verbreden aanbod vrijetijdseconomie).

Opgave 4: inspelen op een veranderende bevolkingsopbouw

De opbouw van de bevolking zal in de komende 25 jaar sterk wijzigen. Het aantal ouderen groeit sterk. We zien een toename van het aantal een- en tweepersoonshuishoudens. Het aantal jongeren neemt af. Elke leeftijdsgroep heeft eigen wensen voor wonen, (samen) leven en dergelijke. Ouderen wonen langer in het eigen huis en krijgen daar zorg. De bestaande woningvoorraad biedt voor hen niet altijd de meest passende (geschikte) woning. Willen we de groeiende vraag aan zorg bij verschillende leeftijdsgroepen op kunnen vangen dan moet die zorg anders worden ingericht. Ouderen hebben meer vrije tijd en maken meer gebruik van voorzieningen. Zij zijn langer mobiel, nemen langer deel aan het verkeer, maar zijn kwetsbaar. Bij de inrichting van de openbare ruimte moeten we meer met hen rekening houden. Een veilige, toegankelijke inrichting van de omgeving en toegankelijke voorzieningen helpen kwetsbare mensen om zelfstandig te blijven en volwaardig mee te doen.

Arbeidsplaatsen worden anders ingevuld omdat de groep jongeren kleiner wordt. De vraag naar arbeid in de zorg en de dienstensector neemt sterk toe. Wat is de oplossing? De afname van het aantal jongeren heeft op termijn ook gevolgen voor het onderwijs, de detailhandel, de horeca en de aanwas bij sportverenigingen. Zij moeten hun aanbod aanpassen.

Opgave 5: rekening houden met technologische ontwikkelingen

De innovatie in de techniek gaat snel. We merken het in ons dagelijks leven. Online winkelen, afspraken maken en informatie delen is heel normaal. Bedrijven, overheden en organisaties stemmen hun diensten daar steeds meer op af. De diensteneconomie is in opkomst. De vraag van de klant staat centraal. Bedrijven spelen beter in op de vraag en produceren minder op voorraad. De 3D-printer stelt hen in staat snel en effectief aan de vraag te voldoen. Nieuwe technieken maken het mogelijk grote delen van de productie te mechaniseren of door prefab processen te versnellen. Dit leidt tot andere huisvestingseisen bij bedrijven, een andere vraag op de arbeidsmarkt en een ander opleidingsniveau. Meer banen zijn gericht op service en ontzorgen van de klant. Innovaties stelt ons voor nieuwe uitdagingen. Niet voor iedereen is dat even makkelijk en haalbaar. Hoe kunnen ook zij blijven meedoen?

De techniek leidt ook tot nieuwe vervoersmiddelen. De elektrische fiets is al ingeburgerd. De elektrische auto is in opkomst en de zelfrijdende auto komt er aan. En andere nieuwe innovaties dienen zich al aan. Ook deze innovaties zijn van invloed op onze leefomgeving. We moeten hierop slim inspelen.

Opgave 6: bestaande woningen aanpassen aan woonwensen

De woningvoorraad in Etten-Leur bestaat grotendeels uit eengezinswoningen. Het huidige aanbod woningen voor een- en tweepersoonshuishoudens is te beperkt om de groeiende vraag op te vangen. We zoeken de oplossing voor dit woonvraagstuk vooral in het stedelijk gebied. Het groeiend aanbod leegstaande panden of terreinen biedt kansen maar ook het opnieuw ontwikkelen van bestaande wooncomplexen. De meeste bestaande woningen zijn nog prima. We verwachten wel dat binnen nu en tien jaar een deel van deze woningen in de oudere woonwijken minder aan de dan geldende woonwensen voldoet. Samen met eigenaren en verhuurders gaan we aan de slag om woningen en de omgeving aantrekkelijk te houden. Tot 2030 breiden we ons woongebied nog beperkt uit. We bouwen alleen nieuwe woningen die kwalitatief en vooral duurzaam iets toevoegen.

Opgave 7: bestaande winkel- en werklocaties aantrekkelijk houden

De invloed van de techniek, het nieuwe werken en de bevolkingsopbouw zien we terug in de leegstand in winkelpanden, kantoorpanden en bedrijfspanden. Leegstand verdwijnt deels bij economische groei. Dat geldt niet voor alle panden. We verwachten structurele leegstand door een te groot aanbod (winkels en kantoren), ongeschiktheid voor nieuw gebruik (verouderde bedrijfspanden en kantoren) of een onjuiste locatie (bereikbaarheid). Leegstand heeft negatieve effecten op de omgeving en leidt ook tot maatschappelijke problemen (illegale activiteiten). Deze situatie is onhoudbaar en vraagt om een plan van aanpak. Soms is het nodig om het aanbod te verkleinen of geen nieuw aanbod toe te voegen. Beide maatregelen bieden bijvoorbeeld een oplossing voor leegstaande winkels. Het is belangrijk dat winkellocaties voor bezoekers aantrekkelijk blijven. Een juist aanbod en een passende inrichting van de openbare ruimte zorgen voor een aangenaam verblijf.

Het beperken van nieuw aanbod geldt met name voor de aanleg van nieuw bedrijventerrein. Schaarste stimuleert bedrijven tot innovatie, hergebruik of herontwikkeling. Omdat de vraag niet volledig op bestaande bedrijventerreinen kan worden vervuld, moeten op regionaal niveau de juiste locaties voor nieuwe terreinen worden aangewezen. Zowel winkel- als werklocaties moet de bereikbaar zijn.

Opgave 8: de functie van het buitengebied versterken

Ook ons buitengebied verandert. De agrarische sector maakt een omslag naar een circulaire economie. Je ziet in de voedselproductie diverse trends zoals schaalvergroting maar ook meer vraag naar gezonde, lokale producten en aandacht voor dierenwelzijn. Dit geeft de kans om een betere balans te zoeken met de leefomgeving met minder belasting voor de omgeving en de gezondheid.

Het buitengebied is van toenemende waarde voor maatschappelijke behoeften zoals natuur, recreatie en schone energie. De vraagstukken vergrijzing en leegstand vragen ook in ons buitengebied om een passend en duurzaam antwoord.

Opgave 9: prioriteit geven aan een gezonde en veilige leefomgeving

Een goede ruimtelijke inrichting draagt onmiskenbaar bij aan een goede gezondheid. Groen, schoon water, schone lucht, veilige fiets- en wandelpaden, plekken voor sport, spel en ontmoeting dragen bij tot meer bewegen en versterken van de sociale structuur. Gezondheid en veiligheid zijn belangrijke componenten bij de ruimtelijke inrichting.

Etten-Leur is groen, kent een goede infrastructuur en heeft een breed aanbod aan sportvoorzieningen. We moeten dat zo houden maar ook aanpassen aan een veranderende bevolkingsopbouw en andere wensen. Etten-Leur kent geen grote knelpunten als het gaat om hinder van bedrijven (geluid, geur, trilling, lichthinder, verspreiding ziektekiemen), verkeer (geluid, fijnstof) of vervuiling (bodem, lucht of water). We verwachten dat nieuwe technieken op termijn zelfs tot structurele verbetering leiden. Denk aan schonere en natuurlijkere productieprocessen, stillere auto's enzovoort. Toch blijven we alert. Nieuwe bedreigingen kondigen zich aan zoals extreme weersomstandigheden (zoals hitte en hevige regenval) en vervuiling van water en bodem door lozingen van chemische stoffen, medicijnresten of drugsafval. We moeten daarmee rekening houden.

Van opgaven naar planvorming

We hebben nu de hoofdogaven in beeld. Of toch nog niet? De komende maanden gaan we opnieuw in gesprek met vertegenwoordigers van andere overheden, ondernemers, maatschappelijke organisaties en belangengroepen. Samen met hen willen we eerst checken of we nu alle opgaven in beeld hebben en vervolgens oplossingen en doelen formuleren. We betrekken ook onze inwoners hierbij. Het proces moet leiden tot een concept voor de omgevingsvisie. Begin 2018 willen we over dit document beschikken. In dat jaar zijn er gemeenteraadsverkiezingen. De nieuwe gemeenteraad stelt de omgevingsvisie vast.